

מסורת הש"ס

מאימתי פרק ראשון תענית

ז.

עין משפט
נר מצוה

א [מיי] פיה מה' חת
הלל [י]:
בא ב מיי פיה מה'
ח' ח' א' ח' ח' ח'
י' ח' ח' ח' ח' ח'
בב ב מיי שם פיה הלל
ע:

הגהות הב"ח

(א) נ' אלא נמי שעתו
שפלה עליו דלמחרה ליה
כ' נכלי מבער אחר לה
א' בה מילא אבד
במאי רמי חמרא אמר
ליה מחמי דפחלא אמר
לה כ"ע במאי דפחלא
ואבד במאי דפחלא
חמרא ליה אלא במאי דמי
אמר לה כגון חמרא
דחשבתון
(ב) ר"ח ד"ה (רשעי נענדי
טובים) חמ"ח וי"ב כ"א
ר"ח
(ג) רשעים:
שמוסין עשית דמכ
אמר טולנו מתרגם כ'
כ"ל: (ד) ר"ח יפניו טו:
אמר לו (פחרי חמרא)
חמ"ח וי"ב כ"א דברי
תורה: (ה) ר"ח טלס כ'
מס' יין וחלל כסא כ'
המורה מי שאלו טול:
(ו) ר"ח פחמיו כ' דפחלא
הכר וחמ"ח כ"א א"ל
א' בה מילא אבד כ'
בשחור חמ"ח: (ז) ר"ח כ'
הי' כ' הכ' אחר לה כ'
חמ"ח ר"ח
(ח) ר"ח ד"ה א' ח' כ'
פ' ח' ח' ח' ח' ח'
ולא פירוש נחל
מספריה דיעקב ודברי
אחר אלא לפי ר"ח:

גיליון הש"ס

חוס' ר"ח אף ר"ח וכו'.
והי' חמ"ח חמ"ח חמ"ח
דברים רב פ"ח:

רבינו חננאל

אמר ר' אבהו גדול יום
הגשמים כיום שנתנו לו
תורה כ'. כל העוסק
בתורה לשמה נעשית לו
סם חיים, שנאמר עץ חיים
הוא למחיוקים בה
והחמקם שלא שפלה
נעשית לו סם חיים,
שנאמר יערך כמתי לקחי.
ואין עריפה אלא הריגה.
אמר ר' יוחנן, כתיב כי
הארץ עץ השדה, אם
תלמיד חכם הוא הגון,
ממנו תאכל ואתו לא
תכרת, ואם אינו הגון, אותו
תשחית וכתו. דברי תורה
אין מתקיימין ביחודי.
שנאמר חרב (על) [אלן]
הברים ונואלו. והקטנים
מתדירין את הגדולים.
והיו דאמי ר' דאמי ר'
המבטח תורה למדתו מרבותי
והתבטחי יותר מהם
ובתלמודי יותר מכולם.

רבינו גרשום

שקילה בחתיית המסמך.
שניהם חיים לעולם. אלא
לכתיב כתיב כי האדם, [עץ]
השדה, שתי' נמשל בו.
וסמנו תאכל. כלומר,
שיכול להבין בתורה. אותו
תשחית וכתו, שנתנו לו
עצן. והרי הן היו חוטאין.
בפחות שבכלים. כלי חרס.

ובל העוסק בתורה שלא
וקשה והלא אמרין
חמרה אע"ג שאינה לשמה
לומר דתרי שלא לשמה היו

לנמרניהו לתרייהו אל ההוראות רוב
ההוראות אמר ר' אבהו גדול יום הגשמים
מתחייית המתים דאילו תחייית המתים
לצדיקים ואילו גשמים בין לצדיקים בין
לרשעים ופליגא דרב יוסף דאמר רב יוסף
ל' מתוך שהיא שקולה בתחייית המתים קבעה
בתחייית המתים אמר רב יהודה גדול יום
הגשמים כיום שניתנה בו תורה שנא' יערך
כמטר לקחי ואין לקח אלא תורה שנא' י' יערך
לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו רבא
אמר יותר מיום שניתנה בו תורה שנאמר
יערך כמטר לקחי י' מי נתלה במי הוא אומו
קמן נתלה בגדול רבא רמי כתיב יערך
כמטר לקחי וכתיב תול כמל אמרתי א' יערך
תלמיד חכם הגון הוא כמל ואם לאו עורפיהו
כמטר תניא היה ר' בנאה אומר כל העוסק
בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים
שנאמר י' עץ חיים הוא למחיוקים בה ואומר
רפאות תהי לשרך ואומר כ' מוצאי מוצא
חיים וכל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית
לו סם חיים תורתו נעשית לו סם חיים
עריפה אלא הריגה שנאמר י' וערפו שם את
העגלה בנחל א"ל ר' ירמיה לר' זירא לית
מר ליתני א"ל חלש לבאי ולא יכילנא לימא
מר מילתא דאגדתא א"ל הכי אמר ר' יוחנן
מאי דכתיב כ' האדם עץ השדה וכי אדם
עץ שדה הוא אלא משום דכתיב כ' כי ממנו
תאכל ואתו לא תכרת וכתיב א' אותו תשחית
וכרת הא כיצד אם ת"ח הגון הוא ממנו תאכל
ואתו לא תכרת ואם לאו אותו תשחית וכתו

לנמרניהו לתרייהו. כדון אלה ברוב ההוראות נמרניהו ההוראות
האל של כל ההוראות משמע ומתמלה היה משמע רוב משמ ולא
מרובות וכמו כן נשתמח אל מלך גדול בתשנחות אל ההוראות.
מפי רבי: (א) רשעי עובדי כוכבים אין חיון כי חולעם לא תמות

ואסם לא תכנה (ישעיה סו) ופליגא
דרב יוסף. דליתא אמר כתיב
המתים ולא יותר שבה חיים בני
אדם שהתנאה גדילה זו: כמטר
לקחי. השוה לקח למטר: יערך.
כמו אף שמו יערפו טל (דברים לג)
ושחיים ירעפו טל (משלי ג) שהוא
מרכה הפירות: כתיב טל כעל.
דמשמע נחת: ערפיו כמטר.
הגהות: לשמה. משום כאשר נמי
י' אלהי ולא כדי להקרות רבי: לא
יכילנא. למיגמר: וכי אדם עץ
השדה. אלא מקיש אדם לעץ
השדה מה עץ השדה אס עץ
מאכל הוא ממנו תאכל ואתו לא
תכרת כן תלמידי חכמים אס הגון
הוא ממנו תאכל למד הימנו ואס לאו
אותו תשחית סור מעליו: כדול
ככדול יחד ואיש יחד פני רעשו.
מה כדול זה אחד ממדד את חבירו
כגון סקין על גבי חיימנו: אינס
דולקס יחיד. עץ אחד איהם דולקס
אלא כ' או ג' יחד: יחיד. נלא חנר
שימדנו: שמוסין עשית דכתיב
(א) נולנו. אשר נולנו מתרגם
דליתפסנא: שמוסין. דכתיב נולנו
גבי חמאנו: ואיכתיב אימא מהכא
נולנו שרי נוען וגו' והספנו אס
מליס. ותועה היינו חוטא: סורה
כעץ דכתיב עץ חיים הוא למחיוקים
כס. כשמדליק את האור מליט את
העץ דקין מחלה: קטנים מחדירין.
ששולין כל שעה: הפיו. משמע
להולך לו מים: וכפיו לכו למים. יך
הוא עמנו: אס תלמיד (חכם) הגון.
שדלה ללמוד ממנו מליט לרד לילך
אלו נמקומו: ואס לאו. יך הוא
אלל הכר: יפולו מעיוסין חולס.
אס הגון הוא אמר לו (ו) סמרי
תורה: ואס לאו יפול לך לכדך.
ואין לוריס אתך: שגלס משקיס
הללו מים יין וחלל. (א) וזו התורה
שלינו נותן בה כלום ויוענה ולומדה:
כפחוס שכלים. במאי דפחלא (א)
במאי דפחלא. כדך שחוק אמר
וממנו מה אס אומרת לי והלא
אניך נותן יין כללים מכוערין של
חמס: ואלא במאי נירמס. אס
לא כשל חמס ה' כולי ענדי הכי:
וסקין. חמין: כי הכי דאמר
לי. א' חממה מפוארה כולי מכוער
הכי אמרי לה (א) דין משממר
כולי מכוער אף התורה מתקיימת
ני יותר משליו הייתי נחא:

לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה
ואומר רבי אשעיא למה נמשלו דברי תורה לשלשה משקין הללו במין ובין ובחלל דכתיב הוי כל צמא לכו
למים וכתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחור יין וחלל לומר לך מה שלשה משקין הללו
אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה (א) כדאמר ליה
לברתיה דקיסר לר' יהושע בן חנניה א' חכמה מפוארה בכלי מכוער אמר לה אבך רמי חמרא במני דפחלא
אמרה ליה אלא במאי נירמי אמר לה אתון דחשבתו רמו במאי דהבא וכספא אולה ואמרה ליה לאבוה רמיא
לחמרא במני דהבא וכספא ותקף אתו ואמרו ליה אמר לה לברתיה מאן אמר לך הכי אמרה ליה רבי יהושע
בן חנניה קרייהו אמר ליה אמאי אמרת לה הכי אמר ליה כי היכי דאמרה לי אמרי לה והא איכא שפירי דגמרי

(א) וברכות טו: (א) מילה
כא: (ב) וברכות לג.
(ג) וברכות לג.
(ד) וברכות לג.
(ה) וברכות פג: ממות: פ"ש.
(ו) ומסות: פ"ש.
(ז) וברכות פג: פ"ש.
(ח) וברכות פג: פ"ש.
(ט) וברכות פג: פ"ש.
(י) וברכות פג: פ"ש.
(יא) וברכות פג: פ"ש.
(יב) וברכות פג: פ"ש.
(יג) וברכות פג: פ"ש.
(יד) וברכות פג: פ"ש.
(טו) וברכות פג: פ"ש.
(טז) וברכות פג: פ"ש.
(יז) וברכות פג: פ"ש.
(יח) וברכות פג: פ"ש.
(יט) וברכות פג: פ"ש.
(כ) וברכות פג: פ"ש.
(כא) וברכות פג: פ"ש.
(כב) וברכות פג: פ"ש.
(כג) וברכות פג: פ"ש.
(כד) וברכות פג: פ"ש.
(כה) וברכות פג: פ"ש.
(כו) וברכות פג: פ"ש.
(כז) וברכות פג: פ"ש.
(כח) וברכות פג: פ"ש.
(כט) וברכות פג: פ"ש.
(ל) וברכות פג: פ"ש.

תורה אור השלם

1. יערך כמטר לקחי
הוא כמל אמרתי
כשירים עליו דשא
וכרבים עליו עשב:
דברים לב
לכם תורתי אל תעזבו:
משלי ג
עץ חיים הוא
למחיוקים בה ותחיה
מאשר: משלי ג
רפאות תהי לשרך
ושקיל לעצמותיך:
משלי ג
כי מוצאי מוצא חיים
וקטן רען מים:
משלי ג
והורד וקני חרד
הוא את העגלה אל
נחל איתן אשר לא יעבר
בוא וירע ויערפו שם
את העגלה נחלה:
דברים כד

7. כי חצור אל עיר ימים
רבים להלחם עליה
לתפשח לא תשחית את
עצב לנח עליו נחן כי
מקטן תאכל ואתו לא
תכרת כי האדם עץ
השדה לכו למים:
דברים כ
רק עץ אשר תרד כי
לא עץ מאכל הוא אותו
תשחית וכתו ואת
מצר על החרב ואת
הוא עשה עץ מלחמה
עד דרדקה:
דברים כ
ברוך כדול יחד
ואיש יחד פני רעו:
משלי ג
הלאו כה דברי
נאם אס י' וכפטיש
יפצץ קעו:

11. חרב אל הכרס
ונאלו חרב אל גבוריה
והתה: ויהיו ג' לו
12. ואמר אהרן אל
משה כי ארצי אל נא
תקח עלינו חטאת אשר
נואלנו ואשר חטאנו:
מסכת יב
13. נואלו שרי עץ
נשאו שרי נח התעו את
מצרים עץ שבטיה:
ישעיהו יג
14. לקראת צמא תהי
מים ישוב ארץ חמא
בלחמו קדמו נדרי:
ישעיהו כד
15. הוי כל צמא לכו
למים ואשר אין לו כסף
לכו שברו ואכלו ולכו
שברו בלא כסף ובלא
מחור יין וחלל:
ישעיהו נא
16. יפצרו מענותיך
חוצה כרחוק פלי
מקום:
17. יהיו לך לברך ואין
לךרס אתך: משלי יז

